

Moving in Europe

UŽ SAUGESNĮ IR DARNŲ MOBILUMĄ

Šis vadovas yra vienas iš darbų, remiamų Europos projekto “Mobilumas – europinės pilietybės paradigma”, kuris aprėpia 8 šalių piliečius (Bulgarija, Italija, Lietuva, Portugalija, Rumunija, Serbija, Slovakija ir Ispanija), dėl iššūkių, kuriuos piliečių mobilumas kelia Europos ateičiai: transporto prieinamumas, aplinkos tvarumas ir piliečių/keleivių teisės.

Mobilumo problema – tai kasdienis daugelio Europos piliečių interesas bei europinės pilietybės paradigma, kadangi ji liečia daug jos aspektų (bendrą tapatybę transnacionalinio mobilumo dėka, Europos piliečių/keleivių teises ir tt...) Tolesnė informacija:

<http://www.activecitizenship.net/consumers-rights/projects/85-mobility-a-paradigm-of-european-citizenship.html>

**Šis projektas buvo Europos Komisijos
kofinansuojamas programos
“Europa piliečiams” rėmuose**

This project has been funded with support from the European Commission. This publication reflects the views only of the author, and the Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein.

Authors: Cinzia Pollio and Mariano Votta - Cittadinanzattiva onlus

Cover designer: Thea Pontecorvo

Art: Alessandro Casanova

Publisher: Cittadinanzattiva onlus

MOBILITY

A PARADIGM OF EUROPEAN CITIZENSHIP

ĮŽANGA

Mobilumas atlieka svarbiausią vaidmenį Europos vidaus rinkai ir piliečių gyvenimo kokybei. Transporto sistema gyvybiškai svarbi mūsų ekonomikai ir bendrijai, nes ji sukelia ekonomikos augimą ir užimtumą. Tačiau tuo pat metu, kaip praneša Europos Komisija, sistema nėra darni ir pagal Europos Aplinkos agentūrą (EEA)¹ faktiškai yra atsakinga už šalių narių trečdalį energijos sąnaudų, už daugiau nei penktadalį šiltnamio dujų emisijos, taip pat miesto oro teršimą ir triukšmą. Negana to, ji daro įtaką laukams, nes infrastruktūros padalina natūralius žemės plotus į smulkius sklypus, kas sukelia rimtas pasekmes gyvūnams ir augalams. Todėl, kadangi mažinti mobilumą nėra išeitis, mums reikia surasti naują darnią sistemą.

DARNUSIS MOBILUMAS, KAS TAI?

Darnusis mobilumas – parodo tai, kaip transportas, keliavimas įpročiai ir mūsų elgesys gali sumažinti poveikį aplinkai, socialiniams ir ekonominiams reikalams, tokiems kaip:

- oro tarša ir poveikis klimato kaitai;
- tarša triukšmu;
- spūstys kelyje;
- avarijos;
- urbanistinės zonos degradacija (dėl pėsčiųjų sąskaita važiuklių užimtos erdvės);
- laukų išnaudojimas (dėl kelių ir jų infrastruktūros statybos).

Keliavimas ypatingai yra **darnus iš socialinio požiūrio taško**, tuomet kai jis yra įgyvendinamas ir prieinamas žmonėms su negalia, apsvarstant alternatyvius mobilumo pasirinkimus (pvz., lengvą bei spartų informacijos

atranką telefonu arba internetu – apie viešąsias ir privačias paslaugas, lengviausią kelionę pėsčiomis arba dviračiu, gerą vietinę viešąją paslaugą); padedant išvengti spūsčių kelionėje ir užtikrinant keliautojo saugumą. Iš poveikio **aplinkai** požiūrio taško – darnumas ne didina, o mažina taršą, triukšmą ir tt... Iš **ekonominio** požiūrio taško – darnumas pirmiausia siejamas su kaštais visuomenei, atsižvelgiant į viešojo transporto naudojimą tiek kolektyviai, tiek individualiai.

Todėl, atsižvelgiant į globalinę transporto sistemos dimensiją, yra poreikis skatinti darnųjį mobilumą, kurio efektyvumui reikia stipraus tarptautinio bendradarbiavimo, pritraukiant viešąją nuomonę, tad – visus piliečius.

Ką apskritai žinome apie šį dalyką? Atlikime sekančių apklausą, kad rastume, ar esame pajėgūs geriau apginti keleivių teises, jeigu jūs kasdieniai mobilumo pasirinkimai tikrai darnūs, kiek Europoje svarbus transportas ir, žinoma, kokių žingsnių ES imamasi ta kryptimi

¹ EEA turi 32 šalis nares: 27 ES šalis nares, Islandiją, Lichtenšteiną, Norvegiją, Šveicariją ir Turkiją.

APKLAUSA – KOKS KELEIVIS JŪS ESATE?

TRANSPORTAS IR EKONOMIKA

- Transportas yra visuomenės ir ekonomikos pagrindas , kadangi jis skatina augimą ir užimtumą. Kiek dirbančiųjų Europoje tiesiogiai užimti šiame sektoriuje?
a) 10 milijonų b) 5 milijonai c) 3 milijonai
- Šis sektorius sukuria apie 5% Europos bendro vidaus produkto (BVP).
a) teisinga b) klaidinga
- Jūsų nuomone, kiek transporto gaminiais ir paslaugoms vidutiniškai išleidžia iš savo biudžeto europietiška šeima ?
a) apie 7% b) apie 13% c) apie 18%

DARNUSIS MOBILUMAS

4. 30% dabar keliais vežamų prekių (tolimesniu nei 300 km atstumu) bus perkeltos į geležinkelį arba jūros bei vidaus vandenys nuo:

a) 2020 b) 2030 c) 2050
5. Tradiciniais degalais varomų važiuoklių skaičius bus palaipsniui mažinamas, kad po sekančių keleto metų būtų pilnai pašalintos nuo:

a) 2020 b) 2030 c) 2050
6. Europos sąjunga numato žymų šiltnamio dujų sumažinimą transporto sektoriuje iki 2050 metų. Palyginus su 1990 m. lygiu, kiek, jūsų manymu, jis turi sumažėti?

a) 30% b) 60% c) 90%
7. Nuo 2013 m. naujos vairuotojo teisės bus išduodamos panašios į plastikines europinio formato "kredito korteles". Per 100 šiandien naudojamų modelių bus pakeisti. Kada tai nutiks?

a) jų keitimo naujomis metu arba laikotarpyje iki 2020,

b) jų keitimo naujomis metu arba laikotarpyje iki 2033,

c) jų keitimo naujomis metu arba laikotarpyje iki 2040
8. Įvairios priklausomybės transportas (multimodalinis) – reiškia:

a) tos pačios transporto priemonės panaudojimą skirtingiems tikslams (pavedimams atlikti, darbui, poilsiui ir tt),

b) naudojimąsi viešoju transportu,

c) skirtingų transporto priemonių – tiek viešųjų , tiek privačių, kolektyvinių ar individualių panaudojimą kasdienėms kelionėms.
9. Automobilio dalijimasis (pooling) – reiškia:

a) pavežėti tuo pačiu automobiliu žmones, keliaujančius tuo pačiu maršrutu,

b) automobilio nuomos paslaugą – imti automobilį iš parkavimo ir grąžinti atgal į parkavimo vietą, už naudojimąsi susimoki,

c) išnuomoti savo automobilį kitiems žmonėms, kai pats jo nenaudoji.

KELEIVIO TEISĖS

- 10.** Keliaujant lėktuvu, jeigu atsisakoma įlaipinti, tai oro linijos kompanija:
- a) gali savo nuožiūra pasirinkti, kurio keleivio nelaipinti į lėktuvą,
 - b) pirmiausia privalo paklausti, kas savanoriškai atsisakysiąs įlaipinimo rezervacijos,
 - c) nurodo keleivius, kuriuos įlaipinsianti, remdamasi užsakymo data kaip pagrindu.
- 11.** Keliaujant traukiniu, keleiviai gali grąžinti bilietą, jeigu išvykimas atidedamas daugiau nei:
- a) 60 min
 - b) 90 min
 - c) 120 min
- 12.** Keliaujant tarpmiestiniu autobusu ilgai trunkančioje kelionėje (per 250 km), keleiviai turi teisę į kompensaciją už bilietą, jeigu kelionė pagal tvarkaraštį vėluoja:
- a) 60 min
 - b) 90 min
 - c) 120 min
- 13.** Keliaujant laivu, keleiviai turi teisę į kompensaciją už bilietą, jeigu įlaipinimas atidedamas, išvykimas pagal tvarkaraštį vėluoja:
- a) 60 min
 - b) 90 min
 - c) 120 min
- 14.** Keliaujant lėktuvu, keleiviai turi teisę į kompensaciją už bilietą, jeigu įlaipinimas atidedamas, išvykimas pagal tvarkaraštį vėluoja:
- a) 120 min
 - b) 300 min
 - c) 420 min
- 15.** Ar teisė į bilieto padengimą suprantama kaip bilieto pilnos kainos grąžinimas, jeigu bilietas per 7 dienas nepanaudojamas oro, jūros ar vidaus vandenų transporte:
- a) teisinga
 - b) klaidinga
- 16.** Teisė nepanaudoto traukinio ar autobuso bilieto padengimui numato pilną kainos dydžio grąžinimą vieno mėnesio laikotarpyje:
- a) teisinga
 - b) klaidinga
- 17.** Europos Komisija suformavo priedą mobiliems telefonams, kuris leidžia keliauninkams greitai pasitikrinti savo teises, kur jie Europoje bebūtų
- a) teisinga, tai – nemokama paslauga
 - b) teisinga, tai – mokama
 - c) klaidinga
- 18.** Transporto įstatymai nustato minimalų pagalbos lygį čia pat vietoje tam atvejui, kai išvykimo pagal tvarkaraštį atidėjimas viršija ribas
- a) teisinga
 - b) klaidinga
- 19.** Dėl pernelyg ilgai atidėto išvykimo jūra ar vidaus vandenimis keleiviai turi teisę gauti nemokamą nakvynę, taip ribojamą:
- a) 80 eurų už naktį, trims nakčiams
 - b) 120 eurų už naktį, trims nakčiams
 - c) 150 eurų už naktį, trims nakčiams
- 20.** Dėl pernelyg atidėto išvykimo tolimojo susisiekimo autobusu (t. y. ilgesnėms kaip 250 km kelionėms), keleiviai turi teisę gauti nemokamą nakvynę, taip ribojamą:
- a) 80 eurų už naktį, dviems nakčiams
 - b) 120 eurų už naktį, dviems nakčiams
 - c) 150 eurų už naktį, dviems nakčiams

MOBILUMAS EUROPOJE

ES INSTITUCIJŲ ĮSIPAREIGOJIMAI

Transportas visada buvo ir bus pagrindinis mūsų kasdienio gyvenimo dalykas. Jis iš esmės prisidėjo prie vidaus rinkos vystymosi, integracijos ir augimo su akivaizdžia nauda Europos ekonomikai.

Per paskutiniuosius trejetą metų žmonių mobilumas Europoje pasiekė beprecedentinį lygį: jeigu 1970 metais mes nukeliaudavome 17 km per dieną, tai šiandien jau vidutiniškai 34 km per dieną.

Per paskutiniuosius 20 metų daug padaryta Europos transporto politikos labui, pavyzdžiui, eilės pasienyje –tai tik tolimi prisiminimai; problemos atveju keleivių teisių apsauga žymiai išaugo; saugos taisyklės, mažinant profesinę riziką transporto sektoriuje dirbantiems žmonėms (vairuotojams, pilotams ir tt), to pasąkoje pagerino keliautojų apsaugą; lėktuvai tapo labiau prieinama transporto priemone ES paskatinus konkurenciją, tuo pačiu – įdiegus tikslus saugos ore standartus; didelio greičio geležinkelio linijų augimas (išaugo nuo 1024 km 1990m. iki 6830 km 2011 m.) padarė kelionę traukiniu spartesnę bei trumpesnę; nuolatinis dėmesys sąlygoms keliuose ir važiuoklių saugai, susiejant su eismo saugos technologijomis, perpus sumažino žūčių kiekį keliuose. Taip pat pervežimai jūromis žymiai pagerinti, padidėjęs krovinių pervežimo kiekiai, avarijų sumažėjimu (2010/2011 metais 13 tūkstančių tonų naftos pasiliejo į jūrą, palyginus su 100 tūkstančių kasmet registruotų pasiliejusiu 1980/1990 metų tarpe) ir geresne turistų bei verslo reikalais keliaujančių žmonių apsauga.

KIEKVIENOS ŠALIES NARĖS VAIDMUO

Aišku, visa tai svarbu, tačiau nepakanka, ypač jeigu kiekviena šalis narė neatliks josios dalies. Iš tikro, kaip ES pasieks savuosius tikslus, jeigu šalys narės netaikys sąjungos įstatymų efektyviai? Pagal oficialius duomenis trijose srityse buvo didžiausias skaičius nusižengimų dėl pavėluoto ES direktyvų įdiegimo: transportas (240), vidaus rinka bei paslaugos (198), sveikata bei vartotojų reikalai (164). Daugeliu atvejų pasireiškė keletas šalių narių. Pavyzdžiui, ES komisija pradėjo procesinius veiksmus prieš 23 nares dėl vilkinimo įdiegti mažai energijos vartojančių transporto priemonių direktyvą (direktyva 2009/33/EC). Panašiai 22 šalys buvo įtrauktos į procesinius veiksmus dėl

vilkinimo diegiant kelių infrastruktūros saugaus valdymo direktyvą (direktyva 2008/96/EC).

ATEITIES IŠŠŪKIAI

Europinių lygiu jau nubrėžtos svarbiausios kryptys, kurios darys įtaką transporto politikos vystymui būsimame dešimtmetyje:

- senstantys gyventojai ir augantis mobilumo poreikis iš pagyvenusių piliečių pusės;
- migracija ir vidinis mobilumas;
- auganti miestų urbanizacija ir globalizacija;
- aplinkos tvarumas ir energetiniai iššūkiai dėl iškastinio kuro trūkumo.

Kad sutvarkytų tuos dalykus, ES bando nukreipti Europos transporto politiką visiems piliečiams integruota ir naudotojui palankios technologijos linkme, susitelkiant prie abiejų pusių – naudotojų ir transporto darbuotojų sektoriaus poreikių ir teisių.

2050 M: TRADICINIŲ KURŲ VAROMŲ AUTOMOBILIŲ UŽDRAUDIMAS EUROPOJE

Nebūsią tradicinių kuru varomų automobilių Europos miestuose iki 2050 metų. Tai vienas iš tikslų, Europos Komisijos skelbiamų, dėl „žaliojo transporto“ tikslu padaryti ES mažiau priklausomą nuo naftos, kadangi šiuo metu priklausomybė sudaro apie 96%, o tuo tarpu ES iki 2050 m. nusitaisė sumažinti 80-90% CO₂ emisijas.

Siekdama šių tikslų, ES turėtų pajėgti sumažinti 60 % transporto sukeltą anglies dioksido emisiją. Šis procesas vyks palaipsniui: nuo 2030 m. naudojimas teršiančių keleivinių viešųjų transporto priemonių bus sumažintas perpus ir prekinis transportas bus „žalias“, tad pastarasis nebeišmes anglies dvideginio. Taip pat vidutinių ir tolimųjų kelionių plentais sumažės dėka to, kad prekės ir žmonės bus nukreipti į traukinius ir vidaus vandenų linijas. Atsižvelgiant į tai, Europos Komisija nustatė tikslą – iki 2030 m. patrigubinti didelio greičio bėgių tinklą.

Alternatyviu kuru varomų transporto priemonių skaičius nuolat augo, iki 5% jau - 2009 m. Dauguma šių važiuoklių yra varomos suskystintų naftos dujų (SND), tuo tarpu elektra varomos tesudaro 0,02%. Elektrinių transporto priemonių

(ETP) ir hibridinių važiuklių (HETP) diegimas Europoje yra dar labai ribotas. Šiandien švartų kurų panaudojimui kliudo trys pagrindiniai faktoriai: aukšta važiuklių kaina, žema paklausa iš vartotojų pusės, įkrovos ir pilstymo degalinių stoka. Tai užburtas ratas: dujų stotys nestatomos, nes nėra pakankamai važiuklių, šio tipo važiuklės nėra parduodamos už konkurencingą kainą, nes paklausa netenkina; vartotojai neperka šių važiuklių dėl brangumo, dėl įkrovos ir pilstančių degalinių nebuvimo. Kad sutrauktų užburtą ratą, Europos Komisija pasiūlė įpareigojančius tikslus šalims narėms elektros, vandenilio ir gamtinių dujų minimalaus infrastruktūrų lygio, taip pat bendrų atitikties standartų būtinai įrangai visoje ES.

Tikslu paskatinti žmones keisti savo įpročius, buvo planuojami finansiniai palankumai pagelbėti urbanistinio mobilumo planams ir parama išmaniesiems miestams, taip pat informacinė kampanija pabrėžti eismo ekonominį poveikį (vertinamą 1% Europos BVP, ir nelengvai sumažinamą naudojant naftą).

DARNŪS URBANISTINIAI MOBILUMO PLANAI

Darnusis urbanistinis mobilumo planas – tai instrumentas, kuriuo vietinė valdžia valdo miesto transporto problemas daug efektyviau. Jis remiasi šalies narės esama praktika ir įstatymais, o jo pagrindinės savybės yra:

- visų remiamas ir integruoto pobūdžio;
- garantuojantis darnumą;
- tikslų ir pamatuotų siekių aiški vizija;
- transporto kaštų ir naudos apžvalga.

Darniame urbanistiniame mobilumo plane apibūdintos priemonės turėtų aprėpti visas įmanomas urbanistinės zonos transporto formas: viešąjį ir privatų, keleivinį ir krovinį, motorizuotą ir nemotorizuotą, tap pat jo cirkuliaciją ir parkavimą.

IŠMANUSIS MIESTAS

Europa paskyrė esmines investijas ateinantiems metams išmaniųjų miestų kūrimui, miestų, kuriuose teikiama švart ir įperkama energija visiems, siejama su racionalesniu resursų panaudojimu integruotoms ir švartoms technologijoms. Jeigu tiksliau, tai išmanusis miestas rymo ant šešeto atramų: ekonomikos, suprantamos kaip sistemos konkurencingumas; mobilumo, suprantamo kaip prieinamas ir darnus transportas, susietas su naujomis technologijomis; aplinkos, suprantamos kaip natūralių resursų apsauga ir palaikymas; žmonių - socialiniu ir žmogiškojo kapitalo požiūriu; gyvenimo būdo – kaip gyvenimo kokybė ir socialinė sanglauda; valdymo, suprantamo kaip piliečių dalyvavimas viešojoje politikoje.

KELEIVIŲ TEISĖS²

Transporto sektoriaus liberalizacija sukėlė konkurenciją, naudingą augančiam ES keliaujančių piliečių srautui. Vis dėlto, būtina ES įstatymuose įdiegti efektyvesnę keleivių apsaugą tikslu kovoti su nesąžininga praktika ir pažeidimais. Nenuostabu, kad, kaip pranešė Europos Vartotojų darbotvarkė, transporto sektorius ES piliečiams yra pats problematiškiausias.

Ne visi keleiviai pilnai žino savo teises ir kaip jas ginti, tačiau jau daug padaryta. Iš tikrųjų, milijonai per ES keliaujančių piliečių gali turėti bendrą teisių rinkinį, kokia bebūtų transporto priemonė (lėktuvas, traukinys, laivas, autobusas ar tolیمasis autobusas).

KELEIVIO TEISĖS PO RANKA: ATSIDARYK EUROPOS KOMISIJOS PRIEDĄ

Europos komisija išplatino priedą dėl oro, traukinių, jūros ir vidaus vandenų linijų bei tolimųjų autobusų transporto, siekdama suteikti Europos keliautojams naudingą informaciją apie jų teises. Priedą galima atsidaryti Europos Komisijos tiklalapyje

<http://ec.europa.eu/transport/passenger-rights/lt/index.html>

Sąrašas: 10. Keleivio teisės

ES suteikia pilną ir integruotą bazinį keleivių teisių rinkinį dėl visų transporto priemonių, galiojantį visoje Europos Sąjungoje.

- 1) Teisė be diskriminacijos patekti į transportą
- 2) Teisė mobilumui: prieinamumas ir pagalba be papildomo mokesčio neįgaliesiems keleiviams ir riboto judumo keleiviams
- 3) Teisė gauti informaciją prieš perkant bilietą ir kelionės tarpuose, ypačiai, pertrūkio atveju
- 4) Teisė atsisakyti kelionės (viso kelionės bilieto kašto grąžinimas), jeigu nevežama, kaip planuota
- 5) Teisė atlikti transporto kontraktą pertrūkio atveju (pakeitimai tvarkaraštyje ar perkėlimai)

- 6) Teisė gauti pagalbą ilgalaikių atidėjimų atveju išvykstant arba persėdimo taškuose
- 7) Teisė į kompensaciją, esant tam tikroms aplinkybėms
- 8) Teisė į vežėjo atsakomybę keleiviams ir dėl jų багаžo
- 9) Teisė į greitą ir prieinamą skundų sprendimo sistemą
- 10) Teisė į pilną ES įstatymų pritaikymą ir efektyvų vykdymą

TRAUKINIO KELEIVIO TEISĖS

Teisės, kurios taikomos visam bėginiam transportui (nacionaliniam ir tarptautiniam)

Keleiviai gali pirkti bilietą traukinių stotyje arba internete. Kada tai neįmanoma, keleivis gali pirkti bilietą vagonė.

Teisė į transportą keleiviams su judumo negalia

Keleiviai su negalia ar riboto judumo keleiviai turi teisę patogiai keliauti. Rezervacija ir bilietai neturi užtraukti jokių papildomų kaštų.

Informacija apie prieinamumą riboto judumo keleiviams

Pareikalavus, traukinių kompanijos, bilietų pardavėjai ir turizmo operatoriai turėtų suteikti informaciją apie traukinio paslaugų prieinamumą, sąlygas apie automobilių gavimą ir servisą vagonė.

Teisės, kurios taikomos tarptautiniame bėginiame transporte Europos Sąjungos viduje

Informacija apie keleivio teises

Iš traukinių kompanijų ir stočių vadovų reikalaujama informuoti keleivius apie pasiūlymus ir nuolaidas, apie galimus vėlavimus ir serviso pažeidimus, kurie gali nutikti tarptautiniame tinkle.

Pagalba riboto judumo keleiviams

Traukinių kompanijos ir stočių vadovai suteikia pagalbą įlaipinant riboto judumo keleivius į tarptautinį traukinį. Tačiau keleiviai turi pranešti savo poreikį iš anksto bent prieš 48 valandas iki savo numatytos kelionės, vežėjo užduota komunikacijos priemone.

Kompensavimas ir alternatyvūs maršrutai

Kai atvykimas pagal kontraktą į paskirties vietą numatomas

² Tekstas apie keleivių teises yra dalinai paimtas iš Europos Komisijos skatinto renginio ir iš tiklalapio <http://ec.europa.eu/transport/passenger-rights>

vėluosias per 60 minučių, keleiviui duodama pasirinkti: bilieto pilnas padengimas, kelionės tęsinys arba kitas maršrutas palyginus panašiomis transporto sąlygomis; tęsti kelionę ar priimti kitą maršrutą palyginus panašiomis transporto sąlygomis vėlesne data.

Tarptautinės kelionės bilieto kainos padengimas, atveju, kai traukinys vėluoja/ atšaukiamas

Jeigu traukinys atvyksta į paskirties vietą valanda vėliau nei parašyta transporto kontrakte, ir jeigu tai įvyko dėl traukinio kompanijos kaltės, keleivis įgyja teisę gauti 25% bilieto kainos kompensaciją už vėlavimą tarpe nuo 60 iki 119 minučių, ir 50% už vėlavimą lygiai ar ilgiau 120 minučių.

Pagalba uždelsimo/atšaukimo atveju

Atveju, kai traukinio išvykimas atidedamas ar atšaukiamas, keleivis turi teisę būti informuotas apie situaciją ir apie išvykimo - atvykimo laikus kiek galima greičiau. Atveju, kai uždelsiama per 60 minučių, keleivis gaus maistą ir gėrimą, jeigu juos įmanoma suteikti, ir, jeigu įmanoma, nakvynę viešbutyje arba transportą iš traukinių stoties iki viešbučio ir atgal.

Teisė skųstis

Keleivis gali skųstis bilietą išdavusiai traukinių kompanijai tiesiogiai bilietų kasoje ar klientų aptarnavimo poste, ar kokiai kitai traukinių kompanijai, dalyvaujančiai pervežime.

***Daugiau informacijos** apie traukinio keleivio teises ieškokite priede "Jūsų keleivio teisės visada po ranka"*

***Prašome atsižvelgti:** kad kai kurios šalys naudoja privilegijomis tam tikrose įstatymų dalyse. Dėl viso sąrašo apsilankykite*

<http://ec.europa.eu/transport/passenger-rights/lt/index.html>

TEISĖS ORU KELIAUJANČIŲJŲ

Keleiviai su negalia bei riboto judumo

Pagal ES teisės aktus, neįgalūs ir (arba) riboto judumo asmenys apsaugomi nuo diskriminacijos bilietų rezervavimo ir įlaipinimo į lėktuvą metu. Jie taip pat turi teisę gauti pagalbą oro uostuose (išvykstant, atvykstant ir persėdant) bei lėktuvuose. Kad palengvintumėte pagalbos jums teikimą, rekomenduojame iš anksto pranešti apie savo poreikius.

Atsisakymas vežti

Įtuo atveju, kai oro transporto įmonė atsisako įlaipinti keleivius, ji pirmiausia privalo ieškoti savanorių, kurie sutiktų atsisakyti rezervacijos mainais į tam tikrą atlygį. Be to, oro vežėjas taip pat privalo pasiūlyti savanoriams pasirinkti - arba grąžinti visus pinigus už bilietą, arba pakeisti maršrutą.

Skrydis atšauktas

Tuo atveju, kai oro transporto įmonė atsisako įlaipinti keleivius, ji pirmiausia privalo ieškoti savanorių, kurie sutiktų atsisakyti rezervacijos mainais į tam tikrą atlygį. Be to, oro vežėjas taip pat privalo pasiūlyti savanoriams pasirinkti - arba grąžinti visus pinigus už bilietą, arba pakeisti maršrutą.

Skrydis atšauktas

Jūs turite teisę į tokią pačią kompensaciją, kaip ir ta, kuri siūloma atsisakymo įlaipinti atveju, išskyrus atvejus, kai apie skrydžio atšaukimą jums buvo pranešta likus ne mažiau kaip 14 dienų iki skrydžio arba jūsų skrydis buvo pakeistas kitu, kurio laikas artimas pradiniam, arba jei oro transporto įmonė gali įrodyti, kad skrydis buvo atšauktas dėl ypatingų aplinkybių.

Skrydžio atidėjimas ilgam laikui

Keleiviai turi teisę gauti oro linijos įmonės pagalbą jeigu skrydis atidedamas dviems ir daugiau valandoms (skrydžiams 1500 km ar mažiau), trims ar daugiau valandoms (kai skrydžio atstumas per 1500 km Europos Sąjungos viduje ir kitiems skrydžiams nuo 1500 iki 3500 km atstumu), keturioms ar daugiau valandų (atstumui per 3500 km už ES ribų).

Bagažas

Jeigu bagažas dingsta, sugadinamas ar vėluoja, keleiviai turi teisę į kompensaciją iki 1220 eurų. Pretenzijos dėl sugadinto bagažo turi būti pateiktos oro linijos kompanijai per septynias dienas nuo bagažo gavimo. Pretenzijos dėl pavėluoto bagažo pristatymo pateikiamos daugiausiai per 21 dieną.

Oro transporto įmonės tapatybė

Keleiviai turi būti iš anksto informuoti, kokia oro linijų įmonė vykdo skrydį

Kainos skaidrumas

Visada turi būti nurodoma galutinė mokėtina kaina, į kurią turi būti įtraukta skrydžio kaina, visi taikomi mokesčiai, priemokos

ir rinkliavos, kurios yra neišvengiamos ir numatomos paskelbimo metu.

Daugiau informacijos apie lėktuvo keleivio teises ieškokite priede "Jūsų keleivio teisės visada po ranka"

LAIVO KELEIVIŲ TEISĖS

Grąžinimas, tvarkaraščio pakeitimas ir pagalba, kai vėluojama išvykti

Jeigu išvykimas atšaukiamas ar vėluoja per 90 minučių, keleiviai turi teisę į kompensaciją ar kitą maršrutą ir adekvačią kompensaciją (jeigu būtina, nakvynę iki 3 naktų, kainuojančią daugiausia 80 eurų nakčiai).

Kompensacija

Vėlavimo atvykti ar kelionės atšaukimo atveju keleiviai turi teisę į kompensaciją nuo 5% iki 50% bilieto kainos.

Neįgaliųjų ar riboto judumo keleivių apsauga

Nediskriminacinis neįgaliųjų ir riboto judumo asmenų aptarnavimas ir speciali nemokama pagalba jiems tiek uostų terminaluose, tiek vandens transporto priemonėse, taip pat piniginė kompensacija už prarastą arba sugadintą jų judėjimo įrangą.

Skundai

Vežėjai ir terminalo operatoriai turi skirti keleiviams prieinamą skundų nagrinėjimo tvarką, įsteigti nepriklausomas nacionalines įstaigas, atsakingas už reglamentų vykdymą.

Prašome atsižvelgti: kad laivo keleivių teisės nėra taikomos, esant sekančioms sąlygoms:

- keliaujant laivais, sertifikuotais vežti iki dvylikos keleivių;
- keliaujant laivais, kurių komandoje yra ne daugiau trijų žmonių;
- jeigu vienos krypties atstumas ekskursijai ar apžvalgai trumpesnis nei 500 m arba laivas be mechaninės pavaros.

Daugiau informacijos apie laivo keleivio teises ieškokite priede "Jūsų keleivio teisės visada po ranka"

MIESTO IR TOLIMOJO SUSISIEKIMO AUTOBUSAIS VYKSTANČIŲ KELEIVIŲ TEISĖS

Teisės taikomos tolimųjų kelionių paslaugoms (daugiau nei 250 km)

Tinkama pagalba (užkandžiai, maistas ir gaivieji gėrimai, taip pat, jeigu reikia, ne daugiau kaip dvi nakvynės viešbutyje, padengiant iki 80 EUR už naktį, išskyrus atvejus, kai paslauga nesuteikiama dėl sudėtingų oro sąlygų ir gaivalinių nelaimių).

Užtikrinta galimybė gauti piniginę kompensaciją arba pasirinkti kelionę kitu maršrutu, jei parduodama daugiau bilietų, nei yra vietų, reisas atšaukiamas arba vėluojama išvykti daugiau kaip 120 min.

Kompensacija 50 proc. bilieto kainos, jeigu išvykti vėluojama daugiau kaip 120 min. nuo numatyto išvykimo laiko, jeigu kelionė atšaukiama ir jeigu vežėjas nepasiūlo keleiviams keliauti kitu maršrutu arba grąžinti pinigus;

informacijos teikimas jeigu kelionė atšaukiama arba vėluojama išvykti;

keleivių apsauga mirties, traumos, nuostolių ar žalos, kurie yra eismo nelaimės pasekmė, atveju, visų pirma skubių praktinių poreikių užtikrinimas nelaimės atveju;

speciali nemokama pagalba neįgaliems ir riboto judumo asmenims stotyse ir transporto priemonėse ir, jei būtina, nemokamas lydinčiųjų asmenų vežimas.

Daugiau informacijos apie autobuso keleivio teises ieškokite priede "Jūsų keleivio teisės visada po ranka"

KAIP SUDORJOJOTE APKLAUSOS UŽDUOTIS?

ČIA TEISINGI ATSAKYMAI:

1) = a;	11) = a;
2) = a;	12) = c;
3) = b;	13) = b;
4) = b;	14) = b;
5) = c;	15) = a;
6) = b;	16) = a;
7) = b;	17) = a;
8) = c;	18) = a;
9) = a;	19) = a;
10) = b;	20) = a.

... O DABAR SKAIČIUOKITE, KOKS JŪS ESATE KELEIVIS?

kiekvienas teisingas atsakymas vertinamas vienu tašku

NUO 0 IKI 7 TAŠKŲ

Pateikti pasirinkimai jums nezinomi? Keliaudamas jūs nestabtelėjote perskaityti pirmiausią jums ir apskritai keleiviams galimai naudingos informacijos. Skirk tam laiko, išvengsi nemalonių siurprių ir atrasi mielių

NUO 8 IKI 15 TAŠKŲ

Nedėmesingas: tu apie tai prisiklausęs ir išmanęs, bet dėl vienos ar kitos priežasties tu neatšizvėlygi į svarbesnius dalykus: į teisių apsaugą ir darnaus elgesio praktiką turi būti rimtai žiūrima

NUO 16 IKI 20 TAŠKŲ

Išmanusis: tavo žinios suteikia pastitikejimą keliaujant. Tu žinai keleivio teisės ir išmanai apie transporto įtaką ekonomikai, aplinkai ir apskritai mūsų visų gyvenimo kokybei. Tu bandai, kiek įmanoma, elgtis kaip aktyvus pilietis

Partners:

The project is coordinated by Active Citizenship Network (ACN), the European interface of the Italian civic organization Cittadinanzattiva.

Active Citizenship Network is associated partner of the European Mobility Week (www.mobilityweek.eu)

Cittadinanzattiva onlus

via Flaminia 53 - 00196 Roma

Tel. +39 06367181 Fax +39 0636718333

www.cittadinanzattiva.it

